

CÒN ĐÓ NHỮNG CON MẮT XANH

CAO VỊ KHANH

Khi nói về sự bất lực của văn chương trước những thúc bách của xã hội, Sartre đã giả sử đem quyển *La Nausée* đặt cạnh một đứa bé đang đói. Rồi từ chối giải Nobel. Sao ông ta không lãnh một triệu đô-la tiền thưởng mà đi mua gạo mua

bột đem phát chẩn. Không cứu kịp chỗ này, vẫn cứu được chỗ khác. Có phải vớt vát được chút nào cái tiếng viễn vông không .

Đành rằng văn chương chữ nghĩa có điều không tưởng. Nhưng thử nghĩ lại coi nếu mặt đất này trần trụi mớ hình sông bóng núi, người qua lại thờ ơ thì có gì để nấn nịu. Núi cao chi mấy thì cũng chỉ là đống đá được chồng chất lên nhau không lấy gì làm khéo tay cho lắm. Không phải chính văn chương đã kéo mây lửng thững vắt ngang cho người đi xa thấy vậy mà nhớ nhà đó sao ?

Dĩ nhiên văn chương cũng có lắm điều phù phiếm. Vậy chớ cuộc trần thế này thì có chắt chịa gì đâu. Núi lở sông bồi là chuyện trước mắt. Còn người tới tới lui lui thì giống y như kẻ lỡ đường, ghé lại giữ áo chưa kịp ráo sương đã phải tay đi mất. Như vậy trách làm chi cái chuyện văn chương thơ thần không thiết thực, không làm đầy được cái bụng lép xẹp. Vả lại bụng đầy mà cái đầu rỗng không cũng có khác gì nhau đâu. Một đặng thì xác thân chết dờ. Một đặng thì tâm hồn chết dờ.

Lý tưởng nhất là có chút chút gì đó chằng chằng bao tử và có chút chút gì đó nưng nưng cái đầu.

Ông Sartre ơi, cuốn sách của ông nhai bằng răng không nổi nhưng cái đầu thì nó ngón cái một. Không nuôi nổi cái này thì nuôi cái khác. Làm gì mà giận lẫy đến vậy. Y như mớ sách vở của ông, của bạn bè ông, của người trước ông, của kẻ sau ông có khi chủ tâm có khi cũng vớ vẩn. Chữ nghĩa coi vậy chớ cũng là một thứ thực phẩm như gạo thóc khoai bột vậy thôi. Mà còn có cơ may hóa thân ít trần tục hơn nhiều.

Tháng 10 năm 2001 có một nhóm bạn bè khi không hè nhau cãi lời ông làm chuyện phù phiếm. Tuổi tác thì cũng đã quá cái thuở bốc đồng. Tài sức thì quá nửa trước đây làm thơ viết văn thì cũng chỉ như để nói-chuyện-với-đầu-gối. Dĩ nhiên họ không có cái hùng tâm của ông đem văn chương đi cứu đời gì ráo trọi. Họ chỉ có một mớ bạn xưa cũng ham thích chuyện phù phiếm mà còn kẹt lại ở cái chỗ đã có lần ông xưng tụng. Họ họp nhau lại ở đây viết lách lằng nhằng, thu thập mớ bài vở cất giấu dưới đáy-thùng-cạc-tông ở đó rồi đem in ấn, rồi đem gửi cho bằng hữu tứ xứ đọc chơi mà lòng thì cứ sợ mai một mớ của-tin-còn-một-chút-này của bạn bè vậy thôi. Vậy đó rồi thơ đi truyện lại, chút duyên nợ mỗi lúc một nhùn nhằng. Quán thơ mỗi lúc một đông vui. Bạn bè xưa ở đó cũng ngậm ngùi mà vui lây. Văn chương bỗng chốc trở thành tiếng gọi nhau -tiếng kêu thương của bầy chim thất lạc ...

Mấy mẫu điện thoại nghe được ở Montréal ... “ anh ơi tui đọc truyện của anh T. thấy nhớ làm sao lúc chồng tui kéo tràm ở U Minh ... nhớ đám bạn của anh ấy từ về rồi bây giờ còn lao đao lận đận ở đó... Hay là anh cho tui hùn vô chút ít gửi về bến cho mấy ảnh ăn tết ... Anh ơi đọc thơ của H. mà thấy thương quá anh ơi... làm sao cực vậy mà làm lục bát mượt rượt vậy hồng biết ... Thương quá anh, kiếm cách gì gửi cho ảnh chút đỉnh được hông ...

Anh ơi, tui đọc bài viết về HNT, muốn góp sấm cho ảnh cái thùng thuốc lá kiếm sống ... ”

Người nghe nghe cứ cuống quýt cả lên mà miệng há thì cứ ú a ú ó ...

Ở New Jersey cũng có những cú điện thoại như vậy, ở Houston cũng y vậy ...

Cái chuyện chơi bông hóa thành thiệt. Cái chuyện không tính bông đòi tính. Chữ nghĩa rồi cũng làm ra máu huyết ruột rà cho người ta nhìn nhau, cho người ta nhớ nhau, cho người ta tìm nhau ... ông Sartre ơi, bề gì văn chương cũng khều được mớ tình tự có sẵn trong người thế gian, chẳng qua lắm lúc bị đời sống quay cho chóng mặt nên xui lơ đó thôi... Rồi thì con người vẫn còn đó ... nhân tình.

Báo Gazette xuất bản ở Montréal ngày 20-11-2002 có một tin ngắn làm sột ruột. Lilly heir gives \$100 millions to Poetry. Tạm hiểu là có một bà triệu phú ở Mỹ tên Ruth Lilly, 87 tuổi, vừa đem tặng cho tờ báo thi ca Poetry ở Chicago một trăm triệu đôla. Trăm triệu đô-la đếm làm sao cho hết. Nó nhiều tới độ hồng chửng ông Tân Đà giờ này dầu còn dưới tuổi vàng hay đang ngông nghênh trên chín tầng mây bạc cũng có thể cười nụ được rồi. Cái tin ngắn làm nhớ đến người và việc thời chiến quốc tưởng đâu chỉ còn gặp lại trong mấy trang sách cũ đã long bìa sút gáy. Nhưng mà đó cũng không phải là điều đáng nói. Điều đáng nói là xin cảm ơn anh cảm ơn chị đã cho tôi được thêm một lần hạnh phúc y trang như mấy ông thi sĩ ở Mỹ. Không hơn không kém chút nào. Triệu đồng của bà triệu phú, vài trăm đồng của hai ba ông lính già đang gác cổng cho một hãng thuốc tây hay vài chục đồng của một người biết tên mà không biết mặt hay chỉ suông là những lời thăm hỏi ân cần về tình cảnh của cái đám tài-hoa-mệnh-bạc đó... đều nặng trĩu như nhau ... đều nóng hổi như vòng tay ôm riết của những người yêu nhau mà bị trái-gió-trở-trời ... Bấy nhiêu đều có cùng một giá trị của sự cảm thông như là điều kiện tối cần cho một đời sống còn ý nghĩa.

Đời đáng yêu quá đấy chớ. Và văn chương vẫn đáng yêu quá đấy chớ. Vẫn còn làm nên tích sự dầu lúc nào thì cũng chỉ là ...

... phù vân !

Cao Vị Khanh